

VBM Sprint®

SŁOWNIK

Kluczowe pojęcia metodyki
i ich znaczenie

VBM Sprint® Glossary

v1.0

Adam Weinert
Łukasz Nawrocki

SŁOWNIK VBM SPRINT®

VBM Sprint® Glossary

W2-A03 • v1.0

WIEDZA I INTERPRETACJA

Autorzy

Adam Weinert

<https://orcid.org/0000-0002-8697-8944>

Łukasz Nawrocki

<https://orcid.org/0009-0001-5602-8235>

Data powstania dokumentu: 15 września 2026 r.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.22828398>

Doradcom i praktykom, którzy chcą wykorzystywać VBM Sprint do doskonalenia własnego warsztatu pracy z właścicielem przedsiębiorstwa.

Badaczom, którzy zechcą razem z nami dalej rozwijać, sprawdzać i porządkować wiedzę tworzącą VBM Sprint.

Zapraszamy do wspólnej pracy nad kolejnymi etapami rozwoju metodyki.

INFORMACJE REDAKCYJNE

Słownik VBM Sprint®

VBM Sprint® Glossary

Wersja 1.0

Autorzy

Adam Weinert

Łukasz Nawrocki

Wydawca

VBM Sprint®

© 2026 Adam Weinert, Łukasz Nawrocki

Publikacja może być bezpłatnie pobierana, cytowana i rozpowszechniana w kompletnej, niezmienionej postaci z zachowaniem informacji o autorach i źródle. Publiczne rozpowszechnianie adaptacji, tłumaczeń i zmodyfikowanych wersji oraz komercyjna dystrybucja samej publikacji wymagają zgody uprawnionych.

VBM Sprint® jest zarejestrowanym znakiem towarowym. Udostępnienie publikacji nie udziela praw do znaku ani nie przyznaje statusu autoryzowanego lub certyfikowanego praktyka VBM Sprint.

W publikacji nazwa VBM Sprint bez symbolu ® oznacza ten sam zarejestrowany znak VBM Sprint®. Symbol zachowano przy pierwszym wystąpieniu i w tytułach.

Informacja o wykorzystaniu narzędzi AI

Przy opracowaniu redakcyjnym i technicznym Słownika wykorzystano narzędzia sztucznej inteligencji. Decyzje merytoryczne, koncepcja publikacji oraz odpowiedzialność za ostateczną formę pozostają po stronie autorów.

Sposób cytowania: Weinert, A., Nawrocki, Ł. (2026). Słownik VBM Sprint® (wersja 1.0). VBM Sprint®. <https://doi.org/10.5281/zenodo.22828398>

Aktualne publiczne artefakty metodyki VBM Sprint® są dostępne pod adresem: <https://vbm-sprint.pl/>

Kontakt: biuro@vbm-sprint.pl

O Słowniku

Rola i zakres

Słownik VBM Sprint jest oficjalnym artefaktem terminologicznym metodyki, należącym do warstwy W2 – Wiedza i interpretacja. Jego celem jest uporządkowanie języka używanego do opisu VBM Sprint oraz wspieranie spójnego rozumienia i stosowania podstawowych pojęć metodyki.

Precyzja terminologiczna ma szczególne znaczenie tam, gdzie pojęcia o zbliżonym brzmieniu pełnią odmienne funkcje albo gdzie ich znaczenie w VBM Sprint jest węższe lub ściślej określone niż w języku ogólnym bądź w innych obszarach zarządzania. Słownik pomaga zachować te rozróżnienia, wskazuje granice znaczeniowe pojęć oraz relacje między terminami.

Definicje przedstawione w Słowniku odnoszą się do sposobu używania pojęć w VBM Sprint. Nie powinny być automatycznie przenoszone na inne metody, podejścia do zarządzania ani na język ogólny.

Budowa haseł

Słownik gromadzi terminy istotne dla rozumienia metodyki i przedstawia ich znaczenie w kontekście VBM Sprint. Zakres poszczególnych haseł jest dostosowany do charakteru danego pojęcia. Hasło może obejmować:

- termin i genezę hasła;
- alias, skrót, wariant językowy lub wariant historyczny;
- definicję pojęcia w VBM Sprint;
- wskazanie granicy pojęcia lub odróżnienie go od pojęć bliskich;
- wybrane perspektywy teoretyczne albo źródłowy punkt odniesienia;
- odsyłacze do terminów powiązanych.

Nie wszystkie elementy występują w każdym hasle. Ich zastosowanie zależy od tego, jakie informacje są potrzebne do precyzyjnego określenia znaczenia i miejsca danego terminu w systemie pojęciowym metodyki VBM Sprint.

Pole „Geneza hasła” opisuje pochodzenie redakcyjne hasła w procesie kompilacji Słownika. „Hasło źródłowe” oznacza termin występujący jako samodzielna jednostka w materiale źródłowym. „Hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej” oznacza termin wydzielony leksykograficznie z jednostki obejmującej wcześniej więcej niż jedno pojęcie. Oba określenia służą przejrzystości pochodzenia haseł i nie ustanawiają hierarchii pojęć ani nowych norm VBM Sprint.

Pole „Powiązane perspektywy” stosuje trzystopniową skalę relacji z literaturą: silna zbieżność – źródło wyraźnie wspiera zasadniczą logikę lub rozróżnienie używane w VBM Sprint; zbieżność częściowa – źródło wspiera określony aspekt pojęcia, ale nie jego pełne znaczenie w VBM Sprint; kontekst interpretacyjny – literatura dostarcza użytecznego kontekstu interpretacyjnego, przy zachowaniu własnej konstrukcji i zakresu pojęcia w VBM Sprint. Skala dotyczy wyłącznie pola „Powiązane perspektywy”. Pole „Źródłowy punkt odniesienia” wskazuje genezę lub bezpośrednio źródło wybranego elementu metodyki i nie jest stopniem tej skali.

Granice i zasada interpretacyjna

Słownik nie jest encyklopedią zarządzania ani pełnym Korpusem Wiedzy VBM Sprint. Nie zastępuje również Kanonu VBM Sprint, Standardu VBM Sprint ani Oficjalnego Przewodnika VBM Sprint i nie tworzy nowych norm metodyki.

Jego funkcją jest porządkowanie i objaśnianie terminologii używanej w aktualnym systemie VBM Sprint oraz wskazywanie rozróżnień potrzebnych do prawidłowego rozumienia poszczególnych pojęć. Z tego względu nie każde określenie występujące w praktyce doradczej, badaniach, literaturze lub materiałach historycznych VBM Sprint musi stanowić samodzielne hasło. O obecności terminu decyduje jego znaczenie dla aktualnego języka metodyki.

Słownik porządkuje język VBM Sprint. Nie rozszerza Standardu. W sprawach normatywnych źródłem pozostają Kanon i Standard VBM Sprint. Słownik pełni wobec nich funkcję terminologiczną i interpretacyjną.

SPIS HASEŁ

Hasła uporządkowano funkcjonalnie, a nie alfabetycznie. Kolejność prowadzi od rdzenia i artefaktów metodyki (01–08), przez sytuacje właściciela (09–12), materiał i logikę procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego (13–26), perspektywę właścicielską, orientację na wartość i sposób pracy (27–33), do dyscypliny poznawczej i granic metodyki (34–40). Numeracja odpowiada temu porządkowi.

01. VBM Sprint®	21. uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu
02. Standard VBM Sprint®	22. konsekwencje mechanizmu
03. Kanon VBM Sprint®	23. ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych
04. Oficjalny Przewodnik VBM Sprint®	24. jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia
05. proces diagnostyczno-przeddecyzyjny	25. podstawa twierdzenia
06. CORE VBM Sprint®	26. siła podstawy
07. granica przeddecyzyjna	27. właściciel przedsiębiorstwa
08. rozstrzygnięcie właściciela	28. perspektywa właścicielska
09. problem właściciela	29. orientacja właścicielska
10. wyzwanie właściciela	30. wartość przedsiębiorstwa
11. dylemat właściciela	31. zarządzanie wartością
12. intencja właściciela	32. Sprint
13. materiał dotyczący przedsiębiorstwa	33. Pułapka właściciela
14. uporządkowana wiedza	34. siła twierdzenia
15. jawna niewiedza	35. kontrola podstaw twierdzeń
16. obserwacja	36. dyscyplina poznawcza
17. relacja	37. niepewność
18. zależność	38. granica Standardu
19. diagnoza relacyjna	39. granica odpowiedzialności
20. mechanizm	40. granica obietnicy VBM Sprint®

01. VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

VBM Sprint jest metodyką zarządczą dla właściciela przedsiębiorstwa, skoncentrowaną na procesie diagnostyczno-przeddecyzyjnym. Pomaga przejść od niepełnego obrazu konkretnego przedsiębiorstwa do jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia właściciela.

Granica pojęcia:

VBM Sprint nie jest synonimem Standardu VBM Sprint. Metodyka jest szerszym przedmiotem opisu, podczas gdy Standard określa obowiązującą logikę, funkcje i granice jej zgodnego stosowania.

Zobacz także

Standard VBM Sprint; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia.

02. Standard VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Skrót kontekstowy

Standard.

Definicja w VBM Sprint:

Standard VBM Sprint określa obowiązującą logikę, funkcje i granice VBM Sprint, których zachowanie jest warunkiem zgodnego stosowania metodyki. Nie narzuca jednego sztywnego scenariusza wykonania.

Odróżnienie od:

Kanonu VBM Sprint – Kanon porządkuje nadrzędne artefakty, ich status i pierwszeństwo oraz stanowi źródło norm Standardu; Standard określa obowiązującą logikę stosowania metodyki.

Zobacz także

VBM Sprint; Kanon VBM Sprint; granica Standardu.

03. Kanon VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Skrót kontekstowy

Kanon.

Definicja w VBM Sprint:

Kanon VBM Sprint jest nadrzędnym, międzyprojektowym repozytorium fundamentalnych artefaktów VBM Sprint. Porządkuje ich status i pierwszeństwo, stanowi źródło norm Standardu VBM Sprint oraz nadrzędny punkt odniesienia dla materiałów opisujących i rozwijających metodykę.

Nie utożsamiać z:

Standardem VBM Sprint. Kanon pełni funkcję nadrzędnego repozytorium, porządkuje status i pierwszeństwo artefaktów oraz stanowi źródło norm Standardu; Standard określa obowiązującą logikę metodyki.

Zobacz także

Standard VBM Sprint; Oficjalny Przewodnik VBM Sprint.

04. Oficjalny Przewodnik VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Alias międzynarodowy

VBM Sprint® Official Guide.

Definicja w VBM Sprint:

Oficjalny Przewodnik VBM Sprint jest opisem i wyjaśnieniem aktualnego Standardu VBM Sprint. Ułatwia jego prawidłowe rozumienie i stosowanie, ale nie tworzy nowych zasad i pozostaje podporządkowany Kanonowi VBM Sprint.

Granica pojęcia:

Przewodnik interpretuje i wyjaśnia Standard, ale nie stanowi samodzielnego źródła nowych norm VBM Sprint.

Zobacz także

Standard VBM Sprint; Kanon VBM Sprint.

05. proces diagnostyczno-przeddecyzyjny

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Proces diagnostyczno-przeddecyzyjny jest bezpośrednim przedmiotem VBM Sprint i pozostaje zakotwiczony w konkretnym problemie, wyzwaniu, dylemacie lub intencji właściciela. Prowadzi od niepełnego materiału dotyczącego przedsiębiorstwa do jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia; samo rozstrzygnięcie właściciela pozostaje poza jego zakresem.

Granica pojęcia:

Proces kończy się przed aktem rozstrzygnięcia właściciela. Nie obejmuje wdrożenia, pomiaru rezultatu ani pełnej pętli postdecyzyjnej.

Zobacz także

CORE VBM Sprint; granica przeddecyzyjna; rozstrzygnięcie właściciela.

06. CORE VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Wariant objaśniający

rdzeń logiki procesu.

Definicja w VBM Sprint:

CORE VBM Sprint oznacza rdzeń logiki procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego zawarty w Standardzie VBM Sprint. Prowadzi do jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia i kończy się przed samym rozstrzygnięciem właściciela. CORE nie jest odrębnym artefaktem ani synonimem całego Standardu.

Nie utożsamiać z:

całym Standardem VBM Sprint ani odrębnym artefaktem instytucjonalnym.

Zobacz także

proces diagnostyczno-przeddecyzyjny; granica przeddecyzyjna; Standard VBM Sprint.

07. granica przeddecyzyjna

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Wariant objaśniający

punkt końcowy rdzenia.

Definicja w VBM Sprint:

Granica przeddecyzyjna wyznacza punkt końcowy CORE VBM Sprint: jawnie uzasadnioną podstawę rozstrzygnięcia. Samo rozstrzygnięcie właściciela pozostaje poza CORE.

Odróżnienie od:

granicy Standardu, która oddziela elementy należące do obowiązującej logiki VBM Sprint od elementów pozostających poza zakresem Standardu.

Zobacz także

CORE VBM Sprint; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; rozstrzygnięcie właściciela; granica Standardu.

08. rozstrzygnięcie właściciela

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Wariant językowy

decyzja właściciela.

Definicja w VBM Sprint:

Rozstrzygnięcie właściciela jest aktem pozostającym po stronie właściciela przedsiębiorstwa. VBM Sprint przygotowuje jawnie uzasadnioną podstawę rozstrzygnięcia, ale samo rozstrzygnięcie znajduje się poza CORE VBM Sprint i poza obecnym zakresem metodyki.

Granica pojęcia:

VBM Sprint odpowiada za przygotowanie podstawy rozstrzygnięcia, nie za sam akt wyboru dokonywany przez właściciela.

Zobacz także

właściciel przedsiębiorstwa; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; granica odpowiedzialności; granica przeddecyzyjna.

09. problem właściciela

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Problem właściciela oznacza sytuację postrzeganą przez właściciela jako niepożądaną, wymagającą zrozumienia lub możliwej zmiany. W VBM Sprint pełni funkcję punktu odniesienia procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego i ukierunkowuje rozpoznanie przedsiębiorstwa na sytuację istotną dla konkretnego rozstrzygnięcia właściciela.

Odróżnienie od:

wyzwania właściciela, które może dotyczyć osiągnięcia pożądanego stanu bez istnienia jednoznacznie rozpoznanego problemu.

Zobacz także

wyzwanie właściciela; dylemat właściciela; intencja właściciela; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny.

10. wyzwanie właściciela

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Wyzwanie właściciela oznacza sytuację wymagającą osiągnięcia, przygotowania lub przeprowadzenia istotnej zmiany, nawet jeśli nie wynika ona z jednoznacznie zdefiniowanego problemu. W VBM Sprint pełni funkcję punktu odniesienia procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego i ukierunkowuje rozpoznanie przedsiębiorstwa na sytuację istotną dla konkretnego rozstrzygnięcia właściciela.

Odróżnienie od:

problemu właściciela, który akcentuje stan niepożądany lub trudność wymagającą rozpoznania.

Zobacz także

problem właściciela; dylemat właściciela; intencja właściciela; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny.

11. dylemat właściciela

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Dylemat właściciela oznacza sytuację, w której właściciel stoi wobec co najmniej dwóch znaczących, konkurencyjnych kierunków lub racji i potrzebuje lepiej rozpoznać ich podstawy oraz konsekwencje przed rozstrzygnięciem. W VBM Sprint dylemat ukierunkowuje proces diagnostyczno-przeddecyzyjny na przygotowanie jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia, a nie na automatyczny wybór jednego wariantu.

Nie oznacza:

samej obecności kilku opcji. Dylemat zakłada istotne napięcie między możliwymi kierunkami lub racjami z perspektywy właściciela.

Zobacz także

problem właściciela; wyzwanie właściciela; intencja właściciela; ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych; rozstrzygnięcie właściciela.

12. intencja właściciela

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Intencja właściciela oznacza zamierzony kierunek, cel lub zmianę, którą właściciel rozważa i wobec której potrzebuje lepiej zrozumieć przedsiębiorstwo przed rozstrzygnięciem. W VBM Sprint intencja może stanowić punkt odniesienia procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego również wtedy, gdy nie została poprzedzona jednoznacznie zdefiniowanym problemem.

Odróżnienie od:

gotowej decyzji lub zobowiązania do działania. Intencja może być dopiero przedmiotem rozpoznania przeddecyzyjnego.

Zobacz także

problem właściciela; wyzwanie właściciela; dylemat właściciela; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny; rozstrzygnięcie właściciela.

13. materiał dotyczący przedsiębiorstwa

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Materiał dotyczący przedsiębiorstwa obejmuje dostępne dane, dokumenty, wypowiedzi, obserwacje, doświadczenia właściciela oraz inne informacje istotne dla rozpatrywanej sytuacji właściciela. Sama dostępność materiału nie oznacza jeszcze, że stanowi on uporządkowaną wiedzę.

Granica pojęcia:

Materiał nie jest automatycznie uporządkowaną wiedzą ani dowodem. Jego obecność nie przesądza jeszcze o statusie poznawczym ani sile podstawy późniejszych twierdzeń.

Zobacz także

uporządkowana wiedza; jawna niewiedza; obserwacja; podstawa twierdzenia.

14. uporządkowana wiedza

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Uporządkowana wiedza obejmuje tę część obrazu przedsiębiorstwa, którą na obecnym etapie można uznać za wiadomą na możliwej do wskazania podstawie. Pozostaje odróżniona od założeń, interpretacji oraz jawnej niewiedzy.

Nie utożsamiać z:

całością zebranego materiału ani pełną wiedzą o przedsiębiorstwie. Uporządkowana wiedza pozostaje ograniczona do tego, co można obecnie uzasadnić na możliwej do wskazania podstawie.

Zobacz także

materiał dotyczący przedsiębiorstwa; jawna niewiedza; podstawa twierdzenia; siła podstawy.

15. jawna niewiedza

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Skrót kontekstowy

niewiedza.

Definicja w VBM Sprint:

Jawna niewiedza oznacza wyraźnie wskazany zakres tego, czego na obecnym etapie nie wiadomo lub czego nie można obecnie wystarczająco uzasadnić. Nie musi być natychmiast uzupełniana przypuszczeniem; pozostaje częścią uporządkowanego obrazu sytuacji.

Odróżnienie od:

niepewności. Jawna niewiedza dotyczy tego, czego obecnie nie wiadomo lub nie można wystarczająco uzasadnić; niepewność może pozostawać także wtedy, gdy dostępna wiedza została prawidłowo uporządkowana.

Powiązane perspektywy:

Silna zbieżność. Koncepcja specified ignorance oraz literatura o niewiedzy organizacyjnej traktują jawne rozpoznanie granic wiedzy jako poznawczo produktywne. W VBM Sprint jawna niewiedza pozostaje własną kategorią metodologiczną.

Zobacz także

uporządkowana wiedza; materiał dotyczący przedsiębiorstwa; niepewność; podstawa twierdzenia.

16. obserwacja

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Obserwacja opisuje to, co można stwierdzić lub zaobserwować w materiale dotyczącym przedsiębiorstwa. Może być istotna dla diagnozy, ale sama nie wyjaśnia, dlaczego dane zjawisko powstaje, utrzymuje się lub powraca.

Nie oznacza:

wyjaśnienia mechanizmu. Obserwacja może stanowić element podstawy dalszej diagnozy, ale sama nie jest mechanizmem ani uzasadnioną rekonstrukcją mechanizmu.

Zobacz także

materiał dotyczący przedsiębiorstwa; relacja; zależność; diagnoza relacyjna; mechanizm; uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu.

17. relacja

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Relacja w VBM Sprint oznacza istotne powiązanie między zjawiskami lub elementami przedsiębiorstwa rozpatrywanymi w związku z konkretną sytuacją właściciela. Jej rozpoznanie pozwala wyjść poza pojedyncze obserwacje, ale samo nie określa jeszcze mechanizmu ani nie przesądza o przyczynowości.

Bliskie, ale odrębne:

zależność. Relacja wskazuje istotne powiązanie między elementami; zależność mocniej akcentuje, że ich rozumienie wymaga uwzględnienia wzajemnego powiązania. Ani relacja, ani zależność nie oznaczają automatycznie związku przyczynowego.

Zobacz także

zależność; obserwacja; diagnoza relacyjna; mechanizm.

18. zależność

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Zależność w VBM Sprint oznacza istotne powiązanie między zjawiskami lub elementami przedsiębiorstwa, którego nie należy pomijać przy ich interpretowaniu w kontekście konkretnej sytuacji właściciela. Rozpoznanie zależności pomaga porządkować obraz przedsiębiorstwa, ale samo nie stanowi jeszcze wyjaśnienia mechanizmu i nie oznacza automatycznie związku przyczynowego.

Bliskie, ale odrębne:

relacja. Relacja jest ogólnym wskazaniem istotnego powiązania; zależność silniej podkreśla, że rozpatrywane elementy nie powinny być interpretowane w izolacji od siebie.

Zobacz także

relacja; obserwacja; diagnoza relacyjna; mechanizm.

19. diagnoza relacyjna

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Diagnoza relacyjna polega na rozpoznawaniu istotnych dla konkretnej sytuacji właściciela relacji i zależności między zjawiskami oraz elementami przedsiębiorstwa, zamiast zatrzymywania się na odrębnych obserwacjach.

Granica pojęcia:

Diagnoza relacyjna nie oznacza kompletnej mapy ani pełnej diagnozy całego przedsiębiorstwa. Pozostaje ukierunkowana na relacje i zależności istotne dla rozpatrywanej sytuacji właściciela.

Zobacz także

relacja; zależność; obserwacja; mechanizm; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny.

20. mechanizm

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Mechanizm w VBM Sprint jest wyjaśnieniem formułowanym jako uzasadniona rekonstrukcja tego, dlaczego istotny dla sytuacji właściciela wzorzec powstaje lub się utrzymuje. Powinien wynikać z dostępnego materiału i rozpoznanych relacji, mieć możliwą do wskazania podstawę oraz pozostawać możliwy do sprawdzenia i zakwestionowania.

Granica pojęcia:

Mechanizm nie jest obserwacją, nazwą problemu ani samym stwierdzeniem relacji lub zależności. Nie oznacza również kompletnego modelu przyczynowego przedsiębiorstwa.

Powiązane perspektywy:

Zbieżność częściowa. Mechanism-based explanation i social mechanisms akcentują wyjaśnianie tego, jak określone zjawiska powstają lub się utrzymują. W VBM Sprint mechanizm jest uzasadnioną rekonstrukcją wyjaśniającą, a nie roszczeniem do odkrycia pełnego lub ostatecznego mechanizmu przedsiębiorstwa.

Zobacz także

uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu; obserwacja; relacja; zależność; diagnoza relacyjna; konsekwencje mechanizmu.

21. uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu określa sposób, w jaki mechanizm jest formułowany i uzasadniany w VBM Sprint. Oznacza wyjaśnienie wynikające z dostępnego materiału i rozpoznanych relacji, mające możliwą do wskazania podstawę oraz pozostające możliwe do sprawdzenia i zakwestionowania.

Odróżnienie od:

mechanizmu jako nazwy wyjaśnienia. W VBM Sprint „mechanizm” nazywa wyjaśnienie wzorca, natomiast „uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu” podkreśla sposób i warunki jego formułowania oraz uzasadniania. Wyodrębnienie leksykograficzne nie tworzy dwóch odrębnych jednostek instytucjonalnych ani nie oznacza roszczenia do odkrycia pełnej lub ostatecznej prawdy o przedsiębiorstwie.

Zobacz także

mechanizm; relacja; zależność; diagnoza relacyjna; podstawa twierdzenia; siła podstawy.

22. konsekwencje mechanizmu

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Konsekwencje mechanizmu opisują to, co z uzasadnionej rekonstrukcji mechanizmu wynika dla rozpatrywanej sytuacji właściciela oraz dalszego rozumowania przeddecyzyjnego. Stanowią podstawę do ograniczania przestrzeni możliwych działań, ale nie są jeszcze wyborem działania ani wynikiem jego wdrożenia.

Nie oznacza:

rezultatu wdrożenia decyzji ani rekomendacji działania.

Zobacz także

mechanizm; uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu; ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia.

23. ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Wariant źródłowy

bounded action space.

Definicja w VBM Sprint:

Ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych oznacza zbiór kierunków działania, które pozostają uzasadnione do rozważenia w świetle rozpoznanego mechanizmu i jego konsekwencji. Ograniczenie przestrzeni działań porządkuje możliwości przed rozstrzygnięciem właściciela, ale nie wskazuje automatycznie jednej właściwej decyzji.

Granica pojęcia:

Nie jest rekomendacją jednej decyzji ani obiektywnym wskazaniem najlepszego wariantu. Ogranicza i porządkuje przestrzeń rozważania przed rozstrzygnięciem właściciela.

Powiązane perspektywy:

Kontekst interpretacyjny. Bounded rationality oraz literatura o search i satisficing pokazują konieczność działania przy ograniczonej informacji i zdolności przetwarzania. Klasycznego kontekstu dostarczają prace Simona. W VBM Sprint pojęcie opisuje własny, przeddecyzyjny sposób ograniczania przestrzeni kierunków nadal uzasadnionych do rozważenia.

Zobacz także

konsekwencje mechanizmu; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; rozstrzygnięcie właściciela.

24. jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Wariant źródłowy

decision basis.

Definicja w VBM Sprint:

Jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia jest rezultatem poznawczym procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego i punktem dojścia CORE VBM Sprint. Porządkuje uzasadnienie potrzebne właścicielowi do dokonania rozstrzygnięcia, pozostając odrębna od samego aktu rozstrzygnięcia.

Odróżnienie od:

rozstrzygnięcia właściciela. Podstawa rozstrzygnięcia przygotowuje uzasadnienie przed decyzją, ale nie jest samą decyzją ani gwarancją jej trafności.

Powiązane perspektywy:

Zbieżność częściowa. Evidence-based management akcentuje świadome i krytyczne korzystanie z najlepszych dostępnych podstaw przy wspieraniu decyzji. W VBM Sprint podstawa rozstrzygnięcia pozostaje jednak rezultatem przeddecyzyjnym, a nie decyzją ani rekomendacją.

Zobacz także

CORE VBM Sprint; granica przeddecyzyjna; rozstrzygnięcie właściciela; ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych; podstawa twierdzenia.

25. podstawa twierdzenia

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Podstawa twierdzenia oznacza wskazywalne przesłanki, na których dane twierdzenie jest oparte.

Odróżnienie od:

jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia. Podstawa twierdzenia dotyczy uzasadnienia konkretnego twierdzenia, a nie końcowego rezultatu całego procesu diagnostyczno-przeddecyzyjnego.

Powiązane perspektywy:

Silna zbieżność. Teoria argumentacji, w szczególności rozróżnienie między twierdzeniem, jego podstawą i regułami uzasadniającymi przejście do wniosku, bezpośrednio wspiera to rozróżnienie. W VBM Sprint podstawa twierdzenia pozostaje szerszą kategorią wskazywalnych przesłanek, na których twierdzenie jest oparte.

Zobacz także

siła podstawy; siła twierdzenia; kontrola podstaw twierdzeń; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia.

26. siła podstawy

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Siła podstawy określa, w jakim stopniu wskazywalne przesłanki pozwalają dane twierdzenie uzasadnić.

Granica pojęcia:

Siła podstawy nie jest siłą twierdzenia. W VBM Sprint siła twierdzenia nie może przekraczać siły jego podstawy.

Zobacz także

podstawa twierdzenia; siła twierdzenia; kontrola podstaw twierdzeń.

27. właściciel przedsiębiorstwa

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Skrót kontekstowy

właściciel.

Definicja w VBM Sprint:

Właściciel przedsiębiorstwa jest podstawowym punktem odniesienia VBM Sprint. Wnosi do procesu szczególną, bezpośrednią wiedzę o własnym przedsiębiorstwie i pozostaje podmiotem odpowiedzialnym za ostateczne rozstrzygnięcie, którego VBM Sprint nie podejmuje za niego.

Granica pojęcia:

Szczególna wiedza właściciela o przedsiębiorstwie nie oznacza automatycznie pełnej widoczności wszystkich jego relacji i mechanizmów.

Zobacz także

perspektywa właścicielska; orientacja właścicielska; rozstrzygnięcie właściciela; granica odpowiedzialności; Pułapka właściciela.

28. perspektywa właścicielska

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Perspektywa właścicielska oznacza sposób patrzenia na przedsiębiorstwo i możliwe działania z punktu widzenia właściciela, z uwzględnieniem jego odpowiedzialności, ryzyka, przyszłości przedsiębiorstwa oraz znaczenia rozstrzygnięć dla tworzenia lub utraty wartości.

Bliskie, ale odrębne:

orientacja właścicielska. Perspektywa opisuje punkt widzenia, z którego przedsiębiorstwo jest interpretowane; orientacja właścicielska opisuje kierunek, według którego znaczenie rozpoznanych zjawisk i możliwych działań jest odnoszone do odpowiedzialności właściciela, przyszłości przedsiębiorstwa i wartości.

Powiązane perspektywy:

Kontekst interpretacyjny. Value Based Management oraz badania nad strategiczną rolą właścicieli w tworzeniu wartości w przedsiębiorstwach prywatnych dostarczają użytecznego kontekstu interpretacyjnego. Perspektywa właścicielska VBM Sprint ma jednak własny zakres i nie jest redukowana do perspektywy inwestora ani wyłącznie do wartości finansowej.

Zobacz także

orientacja właścicielska; właściciel przedsiębiorstwa; wartość przedsiębiorstwa; zarządzanie wartością.

29. orientacja właścicielska

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Orientacja właścicielska oznacza ukierunkowanie interpretacji przedsiębiorstwa i możliwych działań na ich znaczenie dla właściciela, jego odpowiedzialności i ryzyka, przyszłości przedsiębiorstwa oraz tworzenia lub utraty wartości.

Bliskie, ale odrębne:

perspektywa właścicielska. Perspektywa określa punkt widzenia; orientacja właścicielska podkreśla kierunek interpretacji i oceny znaczenia rozpoznanych zjawisk oraz możliwych działań.

Zobacz także

perspektywa właścicielska; właściciel przedsiębiorstwa; wartość przedsiębiorstwa; zarządzanie wartością.

30. wartość przedsiębiorstwa

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Wartość przedsiębiorstwa w VBM Sprint nie jest redukowana do jego wyceny, bieżącego wyniku finansowego ani pojedynczego wskaźnika. Jest punktem odniesienia dla oceny znaczenia rozpoznanych mechanizmów i możliwych działań dla właściciela oraz przyszłości przedsiębiorstwa.

Nie utożsamiać z:

wyceną przedsiębiorstwa, bieżącym wynikiem finansowym ani pojedynczym KPI.

Zobacz także

perspektywa właścicielska; orientacja właścicielska; zarządzanie wartością; VBM Sprint.

31. zarządzanie wartością

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Odpowiedniki

Value Based Management; VBM.

Definicja w VBM Sprint:

Zarządzanie wartością (Value Based Management, VBM) nadaje VBM Sprint właścicielską orientację na wartość. W metodyce służy jako perspektywa interpretowania przedsiębiorstwa, rozpoznanych mechanizmów i możliwych działań z punktu widzenia ich znaczenia dla właściciela i przyszłości firmy; nie oznacza wyłącznie wyceny przedsiębiorstwa ani przeniesienia do VBM Sprint całego aparatu Value Based Management.

Granica pojęcia:

VBM Sprint korzysta z właścicielskiej orientacji na wartość, ale nie przejmuje całego zewnętrznego aparatu Value Based Management do Standardu.

Źródłowy punkt odniesienia:

Value Based Management stanowi źródłowy punkt odniesienia dla właścicielskiej orientacji VBM Sprint na tworzenie i utratę wartości. VBM Sprint nie przejmuje jednak całego aparatu VBM i nie utożsamia zarządzania wartością z wyceną przedsiębiorstwa ani z obowiązkowym stosowaniem jednego zestawu mierników finansowych.

Zobacz także

wartość przedsiębiorstwa; perspektywa właścicielska; orientacja właścicielska; VBM Sprint.

32. Sprint

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Sprint w VBM Sprint oznacza rygor pracy w ograniczonym czasie i zakresie, koncentrację na istotnej sytuacji właściciela oraz dochodzenie do wiedzy użytecznej dla konkretnego rozstrzygnięcia. Ograniczony czas nie zwalnia z kontroli podstaw twierdzeń, zachowania jawnej niewiedzy ani rygoru diagnozy.

Nie oznacza:

pełnego zastosowania Scrum, samej szybkości działania ani przyzwolenia na uproszczenie diagnozy.

Źródłowy punkt odniesienia:

Nazwa „Sprint” pochodzi ze Scrum, w którym Sprint jest zdarzeniem o stałej długości. VBM Sprint zapożycza z tego rozwiązania wyłącznie ideę pracy w ograniczonym czasie (timeboxingu), nie przejmując ról, artefaktów, pozostałych zdarzeń ani reguł Scrum. Szerszym tłem rozwojowym pozostaje podejście zwinne, w szczególności koncentracja, iteracyjność i zdolność reagowania na zmianę; Manifest Agile nie jest jednak źródłem terminu „Sprint”.

Zobacz także

VBM Sprint; proces diagnostyczno-przeddecyzyjny; problem właściciela; wyzwanie właściciela.

33. Pułapka właściciela

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Warianty historyczne

pułapka decyzyjna; pułapka decyzyjna właściciela.

Definicja w VBM Sprint:

Pułapka właściciela opisuje napięcie, w którym wiedza właściciela jest jednocześnie największym aktywem i potencjalnym ograniczeniem obrazu przedsiębiorstwa. Doświadczenie i bliskość operacyjna mają wartość, ale mogą utrwalać dotychczasowe interpretacje, ograniczać widoczność relacji lub prowadzić do przedwczesnego zamknięcia problemu.

Nie oznacza:

braku kompetencji właściciela ani założenia, że właściciel powinien zostać zastąpiony przez eksperta.

Powiązane perspektywy:

Silna zbieżność. Badania nad managerial cognition, dominant logic i sensemaking pokazują, że wiedza oraz utrwalone struktury poznawcze pomagają interpretować złożoną rzeczywistość, lecz mogą równocześnie filtrować informacje i ograniczać repertuar interpretacji. Pułapka właściciela pozostaje własną konstrukcją VBM Sprint i nie oznacza niekompetencji właściciela ani pojedynczego błędu poznawczego.

Zobacz także

właściciel przedsiębiorstwa; perspektywa właścicielska; orientacja właścicielska; relacja; diagnoza relacyjna.

34. siła twierdzenia

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Siła twierdzenia określa zakres i stopień stanowczości, z jakimi dane twierdzenie może być formułowane w świetle jego podstawy. W VBM Sprint siła twierdzenia nie może przekraczać siły jego podstawy.

Odróżnienie od:

siły podstawy. Siła podstawy dotyczy tego, w jakim stopniu przesłanki uzasadniają twierdzenie; siła twierdzenia dotyczy dopuszczalnej stanowczości jego sformułowania.

Powiązane perspektywy:

Silna zbieżność. Zasada proporcjonalności stopnia przekonania do siły dostępnych podstaw, sformułowana przez Hume'a, wyraża tę samą logikę. Zbieżność częściowa. Teoria argumentacji Toulmina wspiera rozróżnienie między twierdzeniem a kwalifikatorem jego siły. W VBM Sprint relacja ta przyjmuje własną postać: siła twierdzenia nie może przekraczać siły jego podstawy.

Zobacz także

podstawa twierdzenia; siła podstawy; kontrola podstaw twierdzeń; dyscyplina poznawcza.

35. kontrola podstaw twierdzeń

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Kontrola podstaw twierdzeń oznacza jawne sprawdzanie, na czym opiera się istotne twierdzenie oraz czy sposób jego sformułowania odpowiada sile tej podstawy.

Granica pojęcia:

Kontrola podstaw twierdzeń nie jest procedurą gwarantującą prawdę. Jej funkcją jest kontrola zgodności między podstawą twierdzenia a siłą, z jaką twierdzenie jest formułowane.

Zobacz także

podstawa twierdzenia; siła podstawy; siła twierdzenia; dyscyplina poznawcza.

36. dyscyplina poznawcza

Geneza hasła

hasło wyodrębnione z jednostki źródłowej.

Definicja w VBM Sprint:

Dyscyplina poznawcza w VBM Sprint oznacza zasadę utrzymywania twierdzeń, interpretacji i wniosków w granicach tego, co pozwala uzasadnić ich podstawą. Kontrola podstaw twierdzeń jest jednym z jej podstawowych przejawów.

Odróżnienie od:

pojedynczej techniki kontrolnej. Dyscyplina poznawcza jest szerszą zasadą sposobu pracy, natomiast kontrola podstaw twierdzeń jest konkretną praktyką jej realizacji.

Zobacz także

kontrola podstaw twierdzeń; podstawa twierdzenia; siła podstawy; siła twierdzenia; jawna niewiedza.

37. niepewność

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Niepewność w VBM Sprint oznacza ograniczenie pewności dotyczącej przyszłego rozwoju sytuacji, konsekwencji możliwych działań lub innych zdarzeń, których nie da się w pełni rozstrzygnąć na podstawie dostępnego rozpoznania. VBM Sprint nie usuwa niepewności; pozwala natomiast zachować ją jawnie jako element podstawy rozstrzygnięcia.

Odróżnienie od:

jawnej niewiedzy. Jawna niewiedza dotyczy tego, czego obecnie nie wiadomo lub czego nie można wystarczająco uzasadnić; niepewność może pozostawać także przy prawidłowo uporządkowanej dostępnej wiedzy.

Powiązane perspektywy:

Kontekst interpretacyjny. Klasyczne rozróżnienie między mierzalnym ryzykiem a niepewnością wskazuje, że nie każdą niepewność można sprowadzić do znanego rozkładu prawdopodobieństwa. Niepewność w VBM Sprint ma szersze znaczenie i nie stanowi prostego przejścia definicji Knightowskiej.

Zobacz także

jawna niewiedza; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; podstawa twierdzenia; siła podstawy.

38. granica Standardu

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Granica Standardu oddziela elementy i funkcje należące do obowiązującej logiki VBM Sprint od elementów pozostających poza aktualnym zakresem Standardu. O przynależności do Standardu decyduje miejsce elementu w obowiązującej logice VBM Sprint, a nie sama jego użyteczność.

Odróżnienie od:

granicy przeddecyzyjnej, granicy odpowiedzialności i granicy obietnicy VBM Sprint. Każda z tych granic odpowiada na inne pytanie.

Zobacz także

Standard VBM Sprint; CORE VBM Sprint; granica przeddecyzyjna; granica odpowiedzialności; granica obietnicy VBM Sprint.

39. granica odpowiedzialności

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Definicja w VBM Sprint:

Granica odpowiedzialności oddziela odpowiedzialność VBM Sprint za przygotowanie jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia od odpowiedzialności właściciela za samo rozstrzygnięcie. VBM Sprint wspiera właściciela przed decyzją, ale nie przejmuje jego roli jako finalnego podmiotu rozstrzygnięcia.

Odróżnienie od:

granicy Standardu i granicy obietnicy VBM Sprint. Granica odpowiedzialności odpowiada na pytanie, kto odpowiada za samo rozstrzygnięcie.

Zobacz także

właściciel przedsiębiorstwa; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; rozstrzygnięcie właściciela; granica przeddecyzyjna.

40. granica obietnicy VBM Sprint®

Geneza hasła

hasło źródłowe.

Skrót kontekstowy

granica obietnicy.

Definicja w VBM Sprint:

Granica obietnicy VBM Sprint określa, że uzasadniona obietnica metodyki dotyczy zachowania określonej logiki pracy i przygotowania jawnie uzasadnionej podstawy rozstrzygnięcia, a nie gwarancji trafności późniejszej decyzji, skuteczności wdrożenia ani osiągnięcia oczekiwanego rezultatu strategicznego.

Odróżnienie od:

granicy Standardu i granicy odpowiedzialności. Zgodne zastosowanie metodyki nie jest równoznaczne z gwarancją określonego wyniku.

Zobacz także

Standard VBM Sprint; jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia; granica odpowiedzialności; podstawa twierdzenia; siła podstawy.

INDEKS ALFABETYCZNY I ODSYŁACZY

Terminy kanoniczne kierują do numeru hasła; warianty, skróty i odsyłacze kierują do terminu docelowego.

bounded action space → ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych – hasło 23.

CORE VBM Sprint – hasło 06.

decision basis → jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia – hasło 24.

decyzja właściciela → rozstrzygnięcie właściciela – hasło 08.

diagnoza relacyjna – hasło 19.

dylemat właściciela – hasło 11.

dyscyplina poznawcza – hasło 36.

granica obietnicy → granica obietnicy VBM Sprint – hasło 40.

granica obietnicy VBM Sprint – hasło 40.

granica odpowiedzialności – hasło 39.

granica przeddecyzyjna – hasło 07.

granica Standardu – hasło 38.

intencja właściciela – hasło 12.

jawna niewiedza – hasło 15.

jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia – hasło 24.

Kanon → Kanon VBM Sprint – hasło 03.

Kanon VBM Sprint – hasło 03.

konsekwencje mechanizmu – hasło 22.

kontrola podstaw twierdzeń – hasło 35.

materiał dotyczący przedsiębiorstwa – hasło 13.

mechanizm – hasło 20.

niepewność – hasło 37.

niewiedza → jawna niewiedza – hasło 15.

obserwacja – hasło 16.

Oficjalny Przewodnik VBM Sprint – hasło 04.

ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych – hasło 23.

orientacja właścicielska – hasło 29.

perspektywa właścicielska – hasło 28.

podstawa twierdzenia – hasło 25.

problem właściciela – hasło 09.

proces diagnostyczno-przeddecyzyjny – hasło 05.

pułapka decyzyjna → Pułapka właściciela – hasło 33 [wariant historyczny].

pułapka decyzyjna właściciela → Pułapka właściciela – hasło 33 [wariant historyczny].

Pułapka właściciela – hasło 33.

punkt końcowy rdzenia → granica przeddecyzyjna – hasło 07.

rdzeń logiki procesu → CORE VBM Sprint – hasło 06.

relacja – hasło 17.

rozstrzygnięcie właściciela – hasło 08.

siła podstawy – hasło 26.

siła twierdzenia – hasło 34.

Sprint – hasło 32.

Standard → Standard VBM Sprint – hasło 02.

Standard VBM Sprint – hasło 02.

uporządkowana wiedza – hasło 14.

uzasadniona rekonstrukcja mechanizmu – hasło 21.

Value Based Management → zarządzanie wartością — hasło 31.
VBM → zarządzanie wartością — hasło 31.
VBM Sprint — hasło 01.
VBM Sprint® Official Guide → Oficjalny Przewodnik VBM Sprint — hasło 04.
wartość przedsiębiorstwa — hasło 30.
właściciel → właściciel przedsiębiorstwa — hasło 27.
właściciel przedsiębiorstwa — hasło 27.
wyzwanie właściciela — hasło 10.
zależność — hasło 18.
zarządzanie wartością — hasło 31.

WYBRANE ODNIESIENIA TEORETYCZNE I METODOLOGICZNE

Poniższa bibliografia obejmuje wyłącznie źródła stanowiące podstawę publicznych pól „Powiązane perspektywy” oraz „Źródłowy punkt odniesienia”. Szerszy rejestr źródeł sprawdzonych podczas walidacji T1–T3 pozostaje w dokumentacji walidacyjnej W2-A03.

MAPA ODNIESIEŃ PUBLICZNYCH

- 15. jawna niewiedza – Merton (1987); Roberts (2013).
- 20. mechanizm – Hedström i Ylikoski (2010).
- 23. ograniczona przestrzeń możliwych działań strategicznych – Simon (1955; 1956); Argote i Greve (2007); Caplin, Dean i Martin (2011).
- 24. jawnie uzasadniona podstawa rozstrzygnięcia – Rousseau (2006); Briner, Denyer i Rousseau (2009).
- 25. podstawa twierdzenia – Toulmin (1958/2003).
- 28. perspektywa właścicielska – Rappaport (1986); Schulze i Zellweger (2021); von Nitzsch, Bird i Saiedi (2024).
- 31. zarządzanie wartością – Rappaport (1986); Malmi i Ikäheimo (2003).
- 32. Sprint – Schwaber i Sutherland (2020); Beck et al. (2001); Lieberum, Schiffels i Kolisch (2022).
- 33. Pułapka właściciela – Prahalad i Bettis (1986); Walsh (1995); Weick, Sutcliffe i Obstfeld (2005).
- 34. siła twierdzenia – Hume (1748); Toulmin (1958/2003).
- 37. niepewność – Knight (1921); Runde (1998).

BIBLIOGRAFIA

- Argote, L., Greve, H. R. (2007), A Behavioral Theory of the Firm—40 Years and Counting: Introduction and Impact, *Organization Science*, 18(3), 337–349. DOI: 10.1287/orsc.1070.0280.
- Beck, K. et al. (2001), Manifesto for Agile Software Development, <https://agilemanifesto.org/>; Principles behind the Agile Manifesto, <https://agilemanifesto.org/principles.html>.
- Briner, R. B., Denyer, D., Rousseau, D. M. (2009), Evidence-Based Management: Concept Cleanup Time?, *Academy of Management Perspectives*, 23(4), 19–32. DOI: 10.5465/amp.23.4.19.
- Caplin, A., Dean, M., Martin, D. (2011), Search and Satisficing, *American Economic Review*, 101(7), 2899–2922. DOI: 10.1257/aer.101.7.2899.
- Hedström, P., Ylikoski, P. (2010), Causal Mechanisms in the Social Sciences, *Annual Review of Sociology*, 36, 49–67. DOI: 10.1146/annurev.soc.012809.102632.
- Hume, D. (1748), *Philosophical Essays concerning Human Understanding*, Section X, Part I, A. Millar, London. Od 1758 r. dzieło publikowane pod tytułem *An Enquiry concerning Human Understanding*.
- Knight, F. H. (1921), *Risk, Uncertainty, and Profit*, Houghton Mifflin Company.
- Lieberum, T., Schiffels, S., Kolisch, R. (2022), Should We All Work in Sprints? How Agile Project Management Improves Performance, *Manufacturing & Service Operations Management*, 24(4), 2293–2309. DOI: 10.1287/msom.2022.1091.
- Malmi, T., Ikäheimo, S. (2003), Value Based Management practices—some evidence from the field, *Management Accounting Research*, 14(3), 235–254. DOI: 10.1016/S1044-5005(03)00047-7.
- Merton, R. K. (1987), Three Fragments From a Sociologist's Notebooks: Establishing the Phenomenon, Specified Ignorance, and Strategic Research Materials, *Annual Review of Sociology*, 13, 1–29. DOI: 10.1146/annurev.so.13.080187.000245.
- Prahalad, C. K., Bettis, R. A. (1986), The Dominant Logic: A New Linkage Between Diversity and Performance, *Strategic Management Journal*, 7(6), 485–501. DOI: 10.1002/smj.4250070602.
- Rappaport, A. (1986), *Creating Shareholder Value: The New Standard for Business Performance*, Free Press.
- Roberts, J. (2013), Organizational Ignorance: Towards a Managerial Perspective on the Unknown, *Management Learning*, 44(3), 215–236. DOI: 10.1177/1350507612443208.
- Rousseau, D. M. (2006), Is There Such a Thing as “Evidence-Based Management”?, *Academy of Management Review*, 31(2), 256–269. DOI: 10.5465/AMR.2006.20208679.
- Runde, J. (1998), Clarifying Frank Knight's discussion of the meaning of risk and uncertainty, *Cambridge Journal of Economics*, 22(5), 539–546. DOI: 10.1093/cje/22.5.539.
- Schulze, W. S., Zellweger, T. (2021), Property Rights, Owner-Management, and Value Creation, *Academy of Management Review*, 46(3), 489–511. DOI: 10.5465/amr.2018.0377.
- Schwaber, K., Sutherland, J. (2020), *The Scrum Guide: The Definitive Guide to Scrum: The Rules of the Game*, November 2020. <https://scrumguides.org/docs/scrumguide/v2020/2020-Scrum-Guide-US.pdf>.
- Simon, H. A. (1955), A Behavioral Model of Rational Choice, *The Quarterly Journal of Economics*, 69(1), 99–118. DOI: 10.2307/1884852.
- Simon, H. A. (1956), Rational Choice and the Structure of the Environment, *Psychological Review*, 63(2), 129–138. DOI: 10.1037/h0042769.
- Toulmin, S. E. (1958/2003), *The Uses of Argument*, 2nd ed., Cambridge University Press. DOI wydania elektronicznego: 10.1017/CBO9780511840005.
- von Nitzsch, J., Bird, M., Saiedi, E. (2024), The strategic role of owners in firm growth: Contextualizing ownership competence in private firms, *Strategic Entrepreneurship Journal*, 18(3), 553–581. DOI: 10.1002/sej.1497.
- Walsh, J. P. (1995), Managerial and Organizational Cognition: Notes from a Trip Down Memory Lane, *Organization Science*, 6(3), 280–321. DOI: 10.1287/orsc.6.3.280.
- Weick, K. E., Sutcliffe, K. M., Obstfeld, D. (2005), Organizing and the Process of Sensemaking, *Organization Science*, 16(4), 409–421. DOI: 10.1287/orsc.1050.0133.

Wspólny język.

Większa wartość.

Słownik VBM Sprint® porządkuje i wyjaśnia podstawowe pojęcia metodyki i tworzy wspólny język jej stosowania.

Zawiera 40 haseł obejmujących rdzeń logiki VBM Sprint®, pojęcia właścicielskie, kategorie poznawcze, granice metodyki oraz wybrane odniesienia teoretyczne i metodologiczne.

Publikacja wspiera badaczy, praktyków i osoby uczące się metodyki. Ułatwia spójne rozumienie terminów, zachowując zgodność z Kanonem VBM Sprint®, Standardem VBM Sprint® i Oficjalnym Przewodnikiem VBM Sprint®.

SŁOWNIK VBM SPRINT®

<https://vbm-sprint.pl/>